

Examenul de bacalaureat național 2016

**Proba E. d)
Filosofie**

Model

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I TÊTEL

(30 punct)

Îrjâk a vizsgalapra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Egy személy aki megkérdezi, hogy érdemes-e élni vagy nem, az szembesül az alábbi problémával:
 - a. a legjobb kormányzási formával
 - b. az élet értelmével
 - c. az erkölcs alapjaival
 - d. a megismerés természetével
2. Szűk értelemben az alábbi kérdés *Az ember mely cselekvései erkölcsösek?* Az alábbi területre vonatkozik:
 - a. esztétika
 - b. metafizika
 - c. etika
 - d. ismeretelmélet
3. Bizonyos témák/a filozófia sajátos morális problémái az alkalmazott etika szempontjából, feltételezik lényegében a következők azonosítását:
 - a. azon erkölcsi alapelvek amelyek az alapját képezik bizonyos magatartásnak és emberi cselekedeteknek
 - b. azon egyetemes és szükségszerű keretnek amelyben minden emberi tevékenység, tartalomtól függetlenül, erkölcsi értéket nyer
 - c. minden olyan konkrét helyzetbe való morális beavatkozás, attól függetlenül, hogy milyen közegben történik a tevékenység
 - d. a morális tevékenység tartalma, attól függetlenül, hogy élvezetről, boldogságról van szó, vagy megismerésről
4. Mint társadalmi-politikai szabadságtípus, a *negatív szabadság* abban különbözik a pozitívtól, hogy feltételezi:
 - a. azt a képességünket, hogy megvalósítsuk a kitűzött céljainkat, anélkül, hogy megsértenénk a törvényt
 - b. bekapcsolódni olyan tevékenységekbe amelyek ártalmasak más emberekre vagy a társadalmi-politikai rendre
 - c. bekapcsolódni korlátlanul minden kollektív tevékenységbe
 - d. az önkéntes kényszerítő eszközök hiánya, nemindokolt (kényszerített más emberek vagy politikai rendszerek által)
5. Gyakran a társadalmi-politikai felelősség felvállalása jelentheti:
 - a. azon törvények megszegését amelyek nem jelentenek előnyt
 - b. feljelenteni a totalitárius rendszer ellenzékeit
 - c. tiszteletben tartani egy jogállam érvényben levő törvényeit
 - d. elfogadni a megvesztegetést vagy más meg nem érdemelt hasznot
6. Mivelhogy feltételezi az állam beavatkozását, hogy megvalósuljon az embernek a társadalmi gazdasági joga, ezért tekinthetjük:
 - a. pozitív jognak
 - b. természetes jognak
 - c. negatív jognak
 - d. elidegeníthetetlennek

7. R. Descartes szerint azok a gondolatok amelyek világosan és pontosan jelennek meg az elmének azok:
- hamisak
 - igazak
 - csalóak
 - bizonytalanok
8. A korespondencia igazságelmélete szemszögéből az a kijelentés, hogy a „*Szomszéd macskája fogott egy egeret*” akkor és csakis akkor igaz, ha:
- előnyös következményei vannak az életünkre
 - ha összhangban van más kijelentésekkel, amelyeket igazként fogadtunk el
 - magába foglalja az összes kompetens tudós egyetértését
 - ha a tények megfelelnek a valóságnak, úgy ahogy a mondatban le voltak írva
9. J. S. Mill a hedonista etika képviselője, de etikai elmélete nem kezdetleges, mivel a brit filozófus:
- javasol egy elvet az értékek minőségi egyenlőségének
 - feltételezi, hogy a boldogság, úgy érve mint tevékenység összhangban van az erénnyel, ami abban rejlik, hogy tevékenységeinkben megőrizzük a helyes mértéket
 - elfogadja az élvezetek mennyiségi és minőségi különbségén túl, hogy a szellemi élvezetek ugyanakkor magasabbrendűek
 - ideális lenne (ugyakkor morális is) hogy, legyen egy fájdalommentes és élvezetekben gazdag életünk, attól függetlenül, hogy ezek az élvezetek szellemiek vagy vulgárisak
10. Egy demokratikus állam kormánya közbe kell lépjen az általa elfogadott közintézkedésekkel azon a területen, hogy biztosítani tudja a jogot:
- a szabad vélemény kinyilvánításához
 - ingyenes oktatáshoz
 - a hosszú élethez
 - a magántulajdonhoz

II. TÉTEL (30 pont)

Elemezzék tömören filozófiai szempontból a *filozófia és az élet közötti viszonyának* a problematikáját, az alábbi támpontok alapján

- nevezzenek meg egy filozófust, aki írásaiban, a *filozófia és az élet közötti viszony* kérdéskörével foglalkozott! **4 pont**
- mutassanak be egy filozófiai elméletet/szemléletet, amely a *filozófia és az élet közötti viszony*al foglalkozik! **4 pont**
- mutassák be a pontosított filozófiai elméletet/szemléletet **6 pont**
- szemléltessék azt a filozófiai elméletet/szemléletet, amit bemutattak egy konkrét szituációs példával a jelenkori társadalomból! **6 pont**
- fogalmazzanak meg egy ellenérvet azzal a elmélettel/szemlélettel szemben, amelyet bemutattak! **6 pont**
- nevezzenek meg egy létező viszonyt a *filozófia és a bölcsesség szeretete* fogalmai között **4 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szöveget:

(...) *igazában a tévedés nem csak egy tagadás, hanem egy hiány, egy ismeret hiánya amivel rendelkezнем kellett volna(...)* Visszatérve magam fele és tanulmányozva saját hibáimat (amelyek saját tökéletlenségemet bizonyítják) felfogom, hogy két elvtől függenek, amelyek egy helyen találkoznak, a megismerés képessége, amely bennem van, és a választás lehetősége, vagy a szabad akarat, másszóval az értelem és ugyanakkor az akarat (...)

(R. Descartes, *Meditații despre filosofia primă*)

Válaszoljanak az alábbi elvárásokra:

- Az adott szöveg alapján nevezzék meg a tévedés két jellemzőjét. **4 pont**
- Bizonyítsák be körülbelül egy fél oldalas terjedelemben a *értelem* és az *akarat* fogalmak közötti összefüggést **10 pont**

3. Fogalmazzák meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás aktualitására nézve! **6 pont**

B. A politikai elméletek végletei az etatizmus és az anarchia.

1. Nevezzenek meg három specifikus jellemzőjét az etatizmusnak. **6 pont**
2. Szemléltessék egy konkrét példán keresztül az állam és az állampolgár közötti viszonyt az etatizmus perspektívájából. **4 pont**